

64 DE VIPERÆ NATURA

stillos acceptos & permixtos referant, quod quidem verum non esse nemo diffiteretur, nisi contentiose agere vellet, ipse enim primus in ea quantitate probari apponi excogitavit, eoque modo præparari, ut etiam nunc utimur, jussit, verum ab ipso Nicandro primum Viperæ usum didicisse, velit, nolit, Andromachus confiteri cogeretur. Nicandri enim in Theriacis, uti omittamus græca carmina, latina tantum referamus:

*Semina quin capias dissecta ex hipposelino,
Drachmarumque duum, myrrhæ addes pondus amarae.*

Detonsum & granum quod munit arista cumino

Certa lege librans, & echidnam, aut astatamiscens.

Sunt sorbenda tibi cyathis permista Lyæi.

À principio pro emplastro ad venenum exugendum caput Viperæ vulneri superadditum fuisse paulò infra apparebit.

*Viperæ jecur potatum sæpè meraco,
Profuit in Schedio, caput aut lugubris echidnæ
Lymphis est dandum stillis immanis jacchi.*

Hic

Hic capita Viperarum intus Nicander exhibet cum vino, quod Plinius non recipit, verum idem ictibus contusum imponit utiliter. Patet igitur ex his Andromachum Theriacam cum carne Viperæ, eo modo quo nunc utimur primum immiscuisse, & in abusum abiisse. Ab Antonio Imperatore revocatum usum ferunt, id quoque munus rectè conficiendi regia Antidota, primum Demetrio, deinde Archiano, quo mortuo Claudio Galeno demandatum fuit, & tam frequens ejus usus Romæ invaluit, ut omnes scilicet Urbis principes studiosissimè domi præpararent, quod facilè ex Galeno libris de Antidotis apparet, & ex eo quoque libro ad Pisonem, & altero ad Pamphilianum constat. Sed hinc ad quingentos ferè annos ad tantam disuetudinem venère Viperæ, ut non à cæteris serpentibus dignoscerentur, id quod plene colligitur, ex duobus Nicolai Leonicensi libellis, & ex Francisci

cisci Caballi Brixiani opusculo, & ex aureo Ambrosii Leonis Nolanilibro. Hi omnes sui temporis, hoc est, superioris seculi cæcitatem deplorarunt, & omnia in abusum abierunt, & illius quoque temporis ignaviam detestantur. Neque etiam Theriacam, quæ mirificas facultates haberet, in ignoratione Viperæ & aliorum medicamentorum, tunc conficere ritè potuissent, & inutilis ferè erat si parabatur. Si basis Theriacæ sunt Viperini pastilli, & illi ipsi rectè confici non valebant ignorata vipera, ad reliquos serpentes Arabes recurrebant. Sed his cæcos oculos N. Leonicensis aperuit primus omnium, & alii nisi errorem præcognovissent in eisdem tenebris versati fuissent, & multi pertinaciter errassent, atque perstitissent, ut tam efficax remedium toto suo corpore excellens diutius retardarent, quod corpore toto, carne, pelle, oleo, ossibus, pinguedine, pulvere, aut cinere, laqueis, pastillis, & antidotis,

tis, vino quoque, & salibus mirificè
 prodest; sed hoc naturæ dono scitum,
 quæ cuncta gignit, & suo gremio
 complectitur, ad hominum salutem
 notum esse voluit, & oblata occasio-
 ne cum experientia cognitum; velu-
 ti, quis potuit marinos sciones, ut vo-
 cant, osseo manubrio, seu osse bubal-
 lino vel annulo, statim rotundi, aut
 vinci, nisi experientia? & occasione
 experientiæ oblata à divina provi-
 dentia, quæ nobis Aristotele aucto-
 re sub casu, aut fortuna tegitur; quis
 protulit rutam & citrum venenis
 conferre, nisi eodem propè modo
 natura occurrisset? quis docere po-
 tuisset, Cacodæmona in humano cor-
 pore latitare, naturali quodam signo
 deprehendi posse, nisi Deus consi-
 gnasset nostris animis, ut Argento
 vivo optimè expurgato, in arundine
 munda occulsa, si collo suspensum
 deferatur, nigrum fieri, & mirabiliter
 immutari dignosci Deus permisisset,
 qui ut solem nubibus, aërem imbri-
 bus

bus, & exhalationibus tetrīs obscurat, Ita pariter virtutem, salutaria remedia, scientias, artes, bellorum turbinibus dissipari, peste dejici, discordia obscurari permittit; virtutes quoque negligentia obrui. Postremo veritas ipsa diū latere non potest, & à profundo Democritis puteo eruitur. De his hucusque satis.

*QUO ANNI TEMPORE
Venanda, & quam diū retinenda sint
Vipera cum pro antidotis, tum
pro cibis.*

CAP. XIII.

Vipera vere & autumnis, bis scilicet in anno, senectam exuit. Testis est Aristoteles lib. 8. cap. 17. de animalium historia. Excoriari autem cutis ægrotantibus illis,